

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГА

(включаючи електронну пошту, робочий час / місцезнаходження тощо).

Викладач (-і)	Гальцова Ольга Леонідівна
Контактний тел.	+38(061)764-67-50 (внутр. 169)
E-mail:	olgagaltsova67@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=1963
Консультації	<i>Очні консультації:</i> за графіком консультацій викладача, а. 511, головний корпус КПУ <i>Консультації off-line:</i> шляхом повідомлення на сторінці навчальної дисципліни сайту підтримки навчальних програм КПУ http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/message

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Методологія наукових досліджень» є обов'язковою для аспірантів спеціальності 081 Право.

Вихідним положенням даної дисципліни є формування у здобувачів третього рівня вищої освіти знань і вмінь, необхідних для вирішення завдань, пов'язаних з плануванням і проведенням наукових досліджень та втіленням їх результатів.

Практична цінність отриманих здобувачами знань та компетентностей убачається в формуванні навичок виконання аспірантами наукових досліджень, узагальнення теоретичного матеріалу і розробки практичних рекомендацій щодо застосування наукових результатів. Матеріал навчальної дисципліни сприяє здійсненню більш ґрунтовного аналізу інформаційних джерел під час підготовки статей, доповідей на науково-практичних конференціях та проведенні дисертаційного дослідження.

Задекларованими формальними видами навчальних занять для майбутніх докторів філософії є лекції, практичні заняття та консультації з використанням елементів інноваційних освітніх технологій (інтерактивних, бінарних, квазіпрофесійних, проблемних тощо).

Практичні заняття передбачають активізацію пізнавальної діяльності здобувачів сучасними методами викладання, зокрема набуття гнучкого мислення, відкритості до застосування фахових знань та компетентностей в широкому діапазоні можливих місць роботи.

Самостійна робота слухачів полягає в автономному засвоєнні навчального матеріалу у зручний час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без обов'язкової участі викладача, а також у підготовці до практичних занять. Консультації призначені для роз'яснення

аспірантам теоретичних або практичних питань і відбуваються за згодою з викладачем в асинхронній або синхронній формі.

Засвоєння навчального матеріалу та подальше напрацювання необхідних поведінкових, мисленневих та інструментальних патернів відбувається також під час педагогічної практики і перевіряється не тільки у формі усної фахової співбесіди і виконання квазіпрофесійних завдань, а й під час підсумкової практичної демонстрації здобувачами необхідних і достатніх елементів компетентності у наковому дослідженні, вияву якісних характеристик здобувача щодо презентації його результатів, зокрема й під час захисту дисертаційної роботи в спеціалізованій вченій раді.

Семестровий контроль після завершення 1 семестру здійснюється у формі заліку.

ФОРМАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна кількість годин – 90 год., у т. ч. 32 години аудиторних занять і 58 годин самостійної роботи студента. Кількість кредитів ECTS – 3.

Всього кредитів	Всього годин	Аудиторних годин	У тому числі			Сам. робота
			Лекц.	Лабор.	Семін. (практ.)	
3	90	32	16	-	16	58

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний рік	Курс (рік навчання)	Семестр	Цикл підготовки	Нормативна/вибіркова
2021/2022	1	1	загальна	нормативна

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх докторів філософії визначених складових інтегральної, загальної та специфічної компетентності в межах спеціальності 081 Право, змістовою основою яких є набуття знань, умінь, практичних навичок, способів мислення щодо розуміння процесу наукової діяльності, оволодіння методологічними та методичними основами наукового дослідження.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з методологічними основами наукового дослідження (модуль 1);
- сформувати первинні навички організації наукового дослідження (модуль 2);
- забезпечити формування навичок з написання і оформлення наукових праць здобувачів вищої освіти (модуль 3).

ЗАПЛАНОВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності:

процесів і явищ.

ЗК 2. Здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми.

ЗК 3. Здатність бачити багатоваріантність підходів до розв'язання сформульованої проблеми та формулювати алгоритм її вирішення.

ЗК 4. Здатність застосовувати набуті знання під час наукового пошуку.

ЗК 7. Здатність до науково-організаційної діяльності і співпраці в межах фахової спільноти.

ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 11. Здатність розробляти, планувати та реалізовувати дослідницькі та інноваційні проекти і програми.

ЗК 12. Здатність доказово й обґрунтовано викладати результати власного дослідження усно і письмово.

ЗК 13. Здатність передавати і поширювати наукові знання.

ЗК 14. Здатність вести міждисциплінарний діалог на засадах науковості та толерантності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 1. Здатність визначати особливості наукового правового пізнання порівняно з пізнанням в інших науках, особливості співвідношення істини і цінностей в правовому пізнанні та вміння враховувати це у власних дослідженнях.

СК 2. Здатність коректно застосовувати методології правознавства, всього спектру сучасних методів наукового пошуку, вміння застосовувати їх у своїх дослідженнях.

СК 3. Вміння аналізувати та самостійно визначати тенденції та закономірності розвитку правознавства та його окремих сфер.

СК 4. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовної діяльності.

СК 5. Вміння застосовувати основні складові верховенства права в наукових дослідженнях.

СК 6. Здатність визначати здобутки різних типів шкіл і напрямів праворозуміння та синтезувати і використовувати їх у власних наукових дослідженнях.

СК 7. Розуміння змісту методології сучасного правознавства; основних методологічних засобів пізнання державно-правових явищ; використання вмінь та навичок застосування одержаних знань в процесі пізнання державно-правових явищ, окремих галузях юридичних наук.

СК 8. Здатність збирати, аналізувати та систематизувати законодавство, що складає нормативну базу дисертації в галузі приватного і публічного права, кримінального, адміністративного та інших галузей права, виявляти його прогалини та суперечності, формулювати власну позицію, спрямовану на їх подолання.

СК 9. Вміння аналізувати особливості зв'язків між правом і державою в публічному та приватному праві, кримінальному, адміністративному та інших галузях права, виявляти протиріччя між ними, визначати форми взаємовпливу держави і права в досліджуваних правових сферах, явищах і процесах.

СК 10. Здатність до генерування нових ідей у галузі права та прояву ініціативи щодо впровадження й практичного використання результатів наукового дослідження.

СК 12. Здатність вільно володіти сучасною юридичною термінологією, аргументувати положення та висновки, до яких здобувач дійшов у процесі здійснення наукового пошуку.

СК 13. Здатність брати участь у критичному діалозі у сфері правових досліджень, міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою власну позицію.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Здійснювати наукове дослідження у відповідності до засадничих принципів логіки наукового пізнання.

ПРН 2. Аналізувати і виявляти особливості правового пізнання порівняно з пізнанням в інших науках – природничих і соціальних, враховувати у власних дослідженнях особливості співвідношення істини і цінностей в правовому пізнанні.

ПРН 3. Знати та розуміти методи наукових досліджень, вміти використовувати методи наукових досліджень на рівні доктора філософії.

ПРН 4. Знати та розуміти теорії і методології правознавства, вміти застосувати системний підхід при дослідженні правових питань та використовувати методології у сфері права.

ПРН 5. Формулювати переконливі аргументи на підтвердження наукових гіпотез.

ПРН 6. Вміння проводити критичний аналіз різних інформаційних джерел конкретних освітніх, наукових та професійних текстів (зокрема і іноземною мовою) в сфері обраної спеціальності, виявляти теоретичні та практичні проблеми, а також дискусійні питання в сфері конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у сфері юридичних наук.

ПРН 7. Виявляти, ставити та вирішувати наукові задачі та проблеми, генерувати власні нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення.

ПРН 8. Аналізувати особливості зв'язків між правом і державою в публічному та приватному праві, кримінальному, адміністративному та інших галузях права, виявляти протиріччя між ними, визначати форми взаємовпливу держави і права в досліджуваних правових сферах, явищах і процесах.

ПРН 9. Аналізувати та систематизувати здобутки різних типів шкіл і напрямів праворозуміння та синтезувати і використовувати їх у власних наукових дослідженнях.

ПРН 10. Володіти навичками осмислення і виявлення складних проблем сучасної правової науки та практики, застосовувати набуті теоретичні знання до розв'язання конкретних юридичних проблем, виокремлювати стратегічні пріоритети розвитку національної правової науки з урахуванням світового досвіду загальноцивілізаційних перетворень.

ПРН 13. Формулювати пропозиції, спрямовані на подолання недоліків і прогалин права на основі фахової експертизи законодавства.

ПРН 14. Планувати та ефективно проводити інформаційну роботу в рамках власного дослідження із використанням універсальних і спеціалізованих інформаційних ресурсів комерційних та відкритих джерел наукової інформації, застосовуючи наукометричні показники і відповідне програмне забезпечення.

ПРН 15. Визначати ціннісні та етичні засади наукової діяльності й керуватись ними у власному дослідженні.

ПРН 17. Вміти організувати творчу діяльність та процес проведення наукових досліджень, використовувати сучасні технології наукової роботи, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ПРН 18. Вміння організувати творчу діяльність, роботу над статтями та доповідями, виконувати незалежні оригінальні і придатні для опублікування дослідження у галузі права, ретельно досліджувати та осмислювати різні відносини та взаємодії (технологічні, організаційні, правові та ін.) у межах юридичних наук, проводити дослідження щодо підвищення їх ефективності, організувати самоперевірку відповідності матеріалів дисертації встановленим вимогам.

ПРН 19. Планувати та управляти часом підготовки дисертаційного дослідження, формулювати мету, задачі, об'єкт і предмет дослідження, формувати структуру і розробляти технологічну карту дослідження, створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких відповідає вимогам рецензентів на національному та міжнародному рівнях.

ПЛАН КУРСУ

Л - кількість лекційних годин

С – кількість годин для самостійної роботи

П - кількість практичних годин

Назва змістових модулів та тема	Л	С	П	Завдання для самостійної роботи
Модуль 1. Методологічні основи наукового дослідження				
Тема 1. Теоретичні методи дослідження	2	11	2	1. Перегляд лекційного матеріалу (20 хвилин) 2. Опрацювання нерозглянутих на лекції питань з використанням рекомендованої літератури та відеоматеріалу 3. Виконання індивідуального завдання та підготовка до практичного обговорення 4. Рефлексія та пошук корисних в контексті дисертаційного дослідження ідей
Тема 2. Емпіричні методи наукового дослідження	2	11	2	1. Перегляд лекційного матеріалу (20 хвилин) 2. Опрацювання нерозглянутих на лекції питань з використанням рекомендованої літератури та відеоматеріалу 3. Виконання індивідуального завдання та підготовка до практичного обговорення 4. Рефлексія та пошук корисних в контексті дисертаційного дослідження ідей
Модуль 2. Технологія і організація наукового дослідження				
Тема 1. Організація наукової діяльності та наукових досліджень	2	11	2	1. Перегляд лекційного матеріалу (20 хвилин) 2. Опрацювання нерозглянутих на лекції питань з використанням рекомендованої літератури та відеоматеріалу 3. Виконання індивідуального завдання та підготовка до практичного обговорення 4. Рефлексія та пошук корисних в контексті дисертаційного дослідження ідей
Тема 2. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	2	11	2	1. Перегляд лекційного матеріалу (20 хвилин) 2. Опрацювання нерозглянутих на лекції питань з використанням рекомендованої літератури та відеоматеріалу 3. Виконання індивідуального завдання та підготовка до практичного обговорення 4. Рефлексія та пошук корисних в контексті дисертаційного дослідження ідей
Модуль 3. Написання і оформлення наукових праць здобувачів вищої освіти				
Тема 1. Підготовка та написання тез конференції, наукової статті, дисертації: вимоги до змісту та оформлення	4	7	4	1. Перегляд лекційного матеріалу (20 хвилин) 2. Опрацювання нерозглянутих на лекції питань з використанням рекомендованої літератури та відеоматеріалу 3. Виконання індивідуального завдання та підготовка до практичного обговорення: 4. Рефлексія та пошук корисних в контексті дисертаційного дослідження ідей
Тема 2. Види, особливості викладу та форми впровадження результатів дослідження	4	7	4	1. Перегляд лекційного матеріалу (20 хвилин) 2. Опрацювання нерозглянутих на лекції питань з використанням рекомендованої літератури та відеоматеріалу 3. Захист проєкту 4. Рефлексія та пошук корисних в контексті дисертаційного дослідження ідей
Усього	16	58	16	

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» використовуються підсумковий семестровий та поточний контроль.

Поточний контроль – здійснюється на практичних заняттях шляхом включеного спостереження викладачів за навчальною, навчально-професійною, квазіпрофесійною діяльністю здобувачів, під час якої фіксується ступінь вияву визначених компетентностей або їх складових. Зокрема це стосується інтенсивності та якості участі здобувачів в обговоренні питань, що стосуються сфери його наукових та освітньо-педагогічних інтересів, демонстрації ними власного авторитета, креативності, самодостатності, критичності мислення, добросовісності й відданості своїй справі, користуючись уніфікованими критеріями оцінювання (далі в таблиці «Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС).

За змістом, процедура контролю включає латентну перевірку ступеня засвоєння аспірантом навчального матеріалу, який охоплює тему лекційного та практичного заняття, але має особистісно зорієнтований, прозорий, фасилітуючий і коректний характер.

Підсумковий семестровий контроль – здійснюється у формі захисту індивідуального проекту, що пов'язує наукову роботу здобувача з дисципліною шляхом визначення ступеня досягнення майбутнім доктором філософії запланованих результатів навчання, а саме складових інтегральної, загальних та спеціальних компетентностей.

Для підсумкового оцінювання слухачів використовуються, як правило, останні практичні заняття, під час яких захищається індивідуальний проєкт (реферат), сутність якого полягає у демонстрації екстраполяції здобутих результатів навчання в практику науково-дослідної та професійної діяльності здобувача. При цьому, викладач обговорює підсумкову оцінку, надаючи факти та аргументи щодо ступеню сформованості визначених в дисципліні компетентностей у здобувача, зокрема знань, умінь, практичних навичок, ціннісних установок та способів мислення.

Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS. До нарахованих протягом семестру балів додаються результати підсумкового семестрового контролю.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) ОЦІНЮВАННЯ

Змістові модулі	Види контролю	Максимальний бал
Змістовий модуль 1		24
	Оцінка проявлених компетентностей по темі 1	12
	Оцінка проявлених компетентностей по темі 2	12
Змістовий модуль 2		24
	Оцінка проявлених компетентностей по темі 1	12
	Оцінка проявлених компетентностей по темі 2	12
Змістовий модуль 3		24
	Оцінка проявлених компетентностей по темі 1	12
	Оцінка проявлених компетентностей по темі 2	12
Захист проєкту	Експертна оцінка	28
Підсумкова оцінка		100

* де 11-12 баллів відповідають оцінці А, 9-10 баллів – оцінці В, 7-8 баллів – С, 5-6 - D 3-4 бали - E, 1-2 бали - F, 0 балів – Fx.

Шкала оцінювання: 100-бальна, національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Якісні критерії оцінювання	Екзамен/Залік
90-100	A	Здобувач виявляє творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання та продукувати нові ідеї. Без допомоги науково-педагогічних працівників знаходить і аналізує необхідну інформацію, вміє її використовувати для вирішення практичних завдань, в тому числі й у нестандартних ситуаціях, переконливо та авторитетно аргументує думки, демонструє необхідні ціннісні установки, способи мислення та здібності	Відмінно/ зараховано
82-89	B	Здобувач вільно володіє теоретичним матеріалом, демонструє здатність виконувати складні завдання в межах предметної галузі дисципліни з несуттєвими помилками, рефлексивно виправляючи їх. Виявляє помірну ініціативність та інноваційність, достатній ступінь самостійності під час обговорення та критичного аналізу навчального контенту, має сформовані ціннісні установки на його використання в подальшому у професійній діяльності та науковому дослідженні.	Добре/ зараховано
75-81	C	Здобувач добре володіє теоретичним матеріалом, демонструє здатність зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію за допомогою науково-педагогічних працівників, загалом самостійно застосовує теоретичний контент на практиці, контролює власну діяльність, виправляє помилки, з-поміж яких є суттєві. Здобувач добирає аргументи для підтвердження власних гіпотетичних думок, але робить це не завжди переконливо та авторитетно, що свідчить про відсутність особистої впевненості в їх істинності або проблемах в ціннісно-мотиваційній сфері	
67-74	D	Здобувач здатен відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний контент, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих. Здобувач рідко демонструє наявність власного бачення з питань, що відносяться до предметної області дисципліни, не виявляє авторитетності й інноваційності під час обговорення, має невисокий ступінь самостійності в прогнозах на способи вирішення типових завдань професійної діяльності. Взагалі здобувач характеризується неостаточним усвідомленням сенсу навчального матеріалу для себе як педагога, а також для його майбутніх потенційних клієнтів, врахування потреб яких забезпечується даною дисципліною.	Задовільно/ зараховано
60-66	E	Здобувач володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, але значну частину його відтворює репродуктивно, без застосування переважаючої кількості власних ідей та експертних думок. Демонструє відсутність стійкої авторитетної інноваційної позиції, а висунуті аргументи не завжди є самостійними. Здобувач не завжди здатен вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери дисципліни з колегами або науковою спільнотою, має нечіткі ціннісні орієнтації, низький інтерес до використання отриманих знань під час подальшої професійно-педагогічної та наукової діяльності.	

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		Якісні критерії оцінювання	Екзамен/Залік
35-59	FX	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, демонструє низку авторитетності, відсутність інтересу до дисципліни та можливості використання її предметного змісту в своїй професійно-педагогічній та науково-педагогічній діяльності.	Незадовільно/ не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Здобувач володіє матеріалом дисципліни лише на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, демонструє відсутність зацікавленості у її вивченні або не усвідомлює її соціального та професійного значення	Незадовільно/ не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білоусова Т. П. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. П. Білоусова, Ю. О. Маркітантов. – Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський держ. ун-т., 2004. – 120 с.
2. Гусарев С.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : Навчальний посібник / С.Д. Гусарев, О.Д. Тихомиров / К.: Знання, 2005. – 655 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-book-157.html>
3. Дідик М. М. Основи наукових досліджень у криміналістиці: підруч. для вищих навч. закл. МВС України / М. М. Дідик, І. Ю. Горбатенко / Національний ун-т внутрішніх справ. Херсонський юридичний ін-т. – Херсон: ВАТ "Херсонська міська друкарня", 2003. – 214 с.
4. ДСТУ 8302:2015. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=1806
5. Жоль К.К. Методы научного познания и логики (для юристов): Учебное пособие. – К., 2001. – С. 70-135.
6. Кравченко С.О. Удосконалення механізму планування наукових досліджень у державних організаціях і установах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. Управління: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / С.О. Кравченко. – Українська академія держ. управління при Президенті України. – К., 2003. – 20 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник для вищих навч. закл. / О.В.Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
8. Лукич Р. Методология права / Радомир Лукич; Д. А. Керимов (ред., вступ. ст.), В. М. Кулистикова (пер. с сербохорв.). – М.: Прогресс, 1981. – 304 с.
9. Минасян А.М. Категории содержания и формы. – Ростов н/Д., 1962. – 312.
10. Пантыкина М.И. Феноменологическая методология: опыт исследования права / М.И. Пантыкина. – Екатеринбург: Урал. ун-т, 2008. – 240 с.
11. Положення про організацію наукової, науково-технічної діяльності у вищих навчальних закладах III та IV рівнів акредитації, затвердженого Наказом Міністерства освіти

і науки України від 01 червня 2006 № 422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1197-06>

12. Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002 року № 2984-III з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>

13. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 року № 1977-XII з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12/>

14. Тарасов Н.Н. Методологические проблемы юридической науки: монографія / Н.Н. Тарасов. – Екатеринбург, 2001. – 264 с.

15. Ципеліус Р. Юридична методологія / Райнголд Ципеліус. – К.: Реферат, 2004. – 176 с.

16. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К.: Знання, 2004. – 307 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>;

2. Національна юридична бібліотека – <http://www.nbuv.gov.ua/nyub/index.html>;

3. Методологія – <http://www.methodolog.ru>